

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СТОСОВНО ОБ'ЄКТУ ЗЛОЧИНУ

Бронов Іван Олегович

студент – спеціаліст юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

e-mail: jb_9291@ro.ru

Ключові слова: кримінальне право, склад злочину, об'єкт злочину, злочинне діяння, права та інтереси, блага.

Важко знайти таке поняття в кримінальному праві, яке б мало стільки ж спірних питань як об'єкт злочину. Не вирішеним лишається саме поняття того, що є об'єктом злочину – суспільні відносини чи щось інше.

Серед представників дореволюційної школи кримінального права, що займалися розробкою вчення про об'єкт злочину, можна віднести таких відомих вчених як В.Д. Спасович, Н.Д. Сергієвський, А.Ф. Кістяківський та Н.С. Таганцев.

Особливе місце відводилося вченню про об'єкт злочинного діяння і основоположниками радянської школи кримінального права С.В. Познишевим та А.А. Піонтковським. Радянська школа кримінального права протягом десятиліть дотримувалася концепції об'єкта злочину суть якої полягала в тому, що об'єктом злочину розуміються охоронювані законом суспільні відносини. Дана концепція набула розвитку і в незалежній Україні та в республіках колишнього СРСР.

У пострадянський період розвитку науки вітчизняного кримінального права вагомий внесок у розробку вчення про об'єкт злочинного діяння внесли такі вчені як Н.І. Загородников, А.В. Наумов та ін. З вітчизняних вчених велику роботу стосовно дослідження об'єкту злочину провів В.М. Трубников, який вперше в науці кримінального права розробив теорію нового універсального поняття об'єкту злочину.

Дійсно поняття, що суспільні відносини становлять об'єкт злочину досить вірно, наприклад для складів крадіжки, грабежу та інших розкрадань, що завдають шкоду відносинам власності. Але про які суспільні відносини йде мова, якщо посягання направлено проти життя чи здоров'я людини? Так як кримінальним законом охороняються не суспільні відносини з приводу збереження життя та здоров'я членів суспільства, а безпосередньо життя та здоров'я людини як першочергове та найважливіше благо та цінність – само по собі, як таке. Поняття ж життя та здоров'я як сукупність суспільних відносин, похідна до марксистського трактування особистості як «сукупність усіх суспільних відносин» сумнівне. Звідси й найменування глав особливої частини КК – не «Злочини проти відносин з приводу...», а злочини проти життя та здоров'я, злочини проти волі, честі та гідності особи, злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи та ін.

З'явилась і зовсім не звичайне трактування об'єкта злочину, так на думку російських вчених Ковальова М.І., Козаченка І.Я., та ін. об'єкт злочину – «той проти кого воно скоюється, тобто окремі особи або декілька осіб, матеріальні або не матеріальні цінності які ставились під кримінально – правову охорону піддаються злочинному діянню, в результаті чого цим особам завдається шкода, або створюється загроза спричинення шкоди.

Можна виділити як мінімум три точки зору на об'єкт злочину в сучасній юридичній науці. Так що ж таке об'єкт злочину? «Інтереси», «благо» або «те проти кого направлено злочин», тобто люди, індивіди чи щось інше, та чи можна створити універсальне поняття об'єкту злочину?

Відродження в науці кримінального права трьох вищевказаних наукових концепцій ставлять проблему вчення про об'єкт злочинного діяння на абсолютно новий рівень. Так, якщо в радянський період основні протиріччя вчення про об'єкт злочинного посягання знаходились в

рамках лише однієї теорії (теорії об'єкта злочину як суспільних відносин) та не виходили за її межі, то на сучасному етапі актуальність даної проблеми обумовлена наявністю вже трьох точок зору, які по-різному підходять до визначення об'єкта злочинного діяння.

Поняття об'єкта злочину тісно зв'язане з сутністю та поняттям злочинного діяння, його ознаками, та перед усім його матеріальною (соціальною) ознакою злочину – суспільною небезпечністю. Злочинним може бути визнано лише те, що спричиняє або може спричинити істоту шкоду якому – не будь соціально значимому благу, інтересу, тобто те, що з точки зору суспільства являється соціально небезпечним. Якщо діяння не несе за собою настання негативних наслідків, або не несе в собі реальної загрози спричинення шкоди охоронюваному кримінальним правом інтересу, або ця шкода явно малозначна, таке діяння не може бути визнане злочином.

Суспільні відносини або інші аналогічні філософські поняття не можуть виступати в якості об'єкта злочину, вони лише являються уявною моделлю, зліпком об'єктивних суспільних процесів на даний час, здатні дати більш глибоке уявлення, інформацію про зміст соціальних зв'язків та протиріч, існуючих в суспільстві.

Вважається, що в кримінальному праві повинна мати перевагу точка зору, згідно з якою, об'єкт злочину – це охоронювані кримінальним законом значущі цінності, інтереси, блага, на які посягає особа, яка скоює злочин, та яким в результаті скоєння злочинного діяння причиняється або може бути причинена суттєва шкода.

Таким чином треба зазначити, що об'єкт злочину – це те, на що направлено посягання, чому причиняється або може бути причинена шкода в результаті скоєння злочину, ним визнаються найважливіші соціальні цінності, інтереси, блага, охоронювані кримінальним правом від злочинів.

Науковий керівник: к.ю.н. Слінько Д.С.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕНАСИЛЬНИЦЬКІ КОРИСЛИВІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Бубнова Каріна В'ячеславівна,
*студентка-магістр юридичного факультету
Бердянського інституту державного
та муніципального управління
Класичного приватного університету
e-mail: bubnovak@mail.ua*

Ключові слова: злочинність, власність, корисливо-ненасильницькі злочини.

Створення ефективної системи протидії злочинності є однією з найважливіших правоохоронних функцій державної політики України. Одним із проявів злочинності є ненасильницькі корисливі злочини проти власності, які зазіхають на право володіння, розпорядження та користування майном. Тому створені гарантії охорони основних прав людини у цій сфері в Конституції, Кримінальному законі України та в ін. нормативно-правових актів України.

Із стародавніх часів й до сьогодні власність була та залишається ключовим економіко-правовим чинником, без якого неможливе існування будь-якого суспільства. Охорона власності є одним з основних пріоритетів кожної цивілізованої держави

Посягання на власність із ненасильницьким способом є одними з безпечним для життя та здоров'я особи, але являю собою небезпеку з інших обставин: коли мова іде про